

en fælles Optræden, og det bliver lidt vanskeligt for den, der overhovedet nu skal tale om Sagen i dens Heelhed, at klare, hvad der har været det ærede Medlems egen personlige Mening, og hvad der er den fælles Anskuelse for dem, i Forening med hvilke han handler, saa at dersom jeg i denne Henseende skulde komme til at begaae nogen Feil, haaber jeg, at de ærede atten taunse Herrer ville tilskrive ikke mig det, men det ærede Medlem, der talte paa deres Vegne.

Forslaget gaaer ud paa, at der skal nedsættes en Commission til at undersøge den nuværende Almuestoleunderviisnings Tilstand paa Landet og i Kjøbstæderne, hvortilmod det er stillet hen som noget „Eventuelt“, hvorvidt denne Undersøgelse vil føre til noget Forslag om Forandring. Har det nu været en stærk og levende Følelse hos disse Medlemmer, at Almuestolevesenet — Udtrykket „Underviisningen“, som en tidligere Taler (Frølund) blev staaende ved, troer jeg er mere en Form end en Realitet, saa at jeg ikke skal dvæle derved — ikke er i nogen tilfredsstillende Tilstand, saa er det lidt besynderligt, at de ikke tillige have forudsat som givet, at enhver nærmere Prøvelse deraf maatte føre til Forslag i Retning af en Reform. Have Forslagsstillerne derimod ikke forudsat dette som en nødvendig Følge af en saadan Undersøgelse, saa indseer jeg ikke, at det nærværende Tidspunkt kunde siges egentlig at være overmaade skiftet til at bringe den hele Sag ind for vor Forhandling i denne Form; thi Betingelsen for med nogen Nytte at komme ind paa en saadan er, at der ikke blot hos de nitten Herrer findes en fælles Anskuelse om Nødvendigheden af i det Hele at komme ind paa en Drøftelse, men at der tillige fandtes nogen fælles Anskuelse om Enkelthederne, om de ledende Grundtræk, i Kraft af hvilke Undersøgelsen skulde anstilles, og i Retning af hvilke en Reform skulde eftertrages. I denne Henseende er det nu netop, at det ærede Medlem (Frederiksen), idet han bragte forskjellige Tanker frem, har udtalt sig paa en saadan Maade, at man ikke ret veed, hvor hans Gæt holder op, og hvor det Fælles begynder. Jeg vil imidlertid gjenneegaae enkelte af de Tanker, som det ærede Medlem fremsatte, for

dog lidt nærmere at prøve, hvorledes det forholder sig med dem, idet ogsaa jeg maa erklære, at jeg hører til dem, for hvem dette Spørgsmaal har den allerførste Interesse. Min Interesse derfor er saa stor, at jeg deler de Anskuelser, der ere fremkomne fra to ærede Medlemmer, nemlig at Undersøgelsen, hvis den overhovedet skal anstilles, bør have et langt videre Omfang. Jeg er villig til at erkjende med min ærede Nabo (Steen), at det kjøbenhavnske Skolevesen paa ingen Maade staaer saaledes, at det kan undrages fra en Undersøgelse, der bestaer sig med Almuestolevesenet i Kjøbstæderne og paa Landet. Og jeg er villig til at erkjende med det ærede Medlem for Præsto Amtets 4de Valgkreds (Frølund), at, naar man overhovedet vil undersøge Borgerstolevesenet, er den Grændse, der skal drages mellem denne Art af Underviisning og den lærde Underviisning, saa snar, at det ikke let vil være muligt at iagttage den; man kan ikke let behandle den ene Sag, uden at komme ind paa den anden. Jeg skal ogsaa tillade mig den Formening, at, som Forholdene have stillet sig i de senere Aar, spille Folkehøiskolerne en saa stor Rolle i den hele Udvikling, der foregaaer, at det ikke vil være muligt at drage en saadan Undersøgelse frem, uden tillige at give den Anvendelse paa Folkehøiskolerne, ialtsald saaledes, at det blev undersøgt og klaret, om den Underviisning, der præsteres i de lavere Skoler, er af den Art, at den med Frugt og Nytte kan fortsættes i den Slags Folkehøiskoler, vi hidtil have kjendt. Vil man overhovedet gjøre Noget ved disse Forhold, anseer jeg det for nødvendigt, ialtsald for ønskeligt og hensigtsmæssigt, at man tager dem alle for til Undersøgelse, at man ikke bliver staaende ved enkelte Sider af Sagen. Men selv med den Indskrænkning, som de ærede Forslagsstillere have givet deres Tanke, er der af den ærede Ordfører for Forslagsstillerne udtalt nogle Betragtninger, hvorom jeg maa tillade mig et Par Bemærkninger. Han har peget hen paa et Spørgsmaal, som jo ofte er blevet bragt frem, og som man nu engang maatte søge at faae en Løsning af, om ikke den religiøse Underviisning maatte stilles fra Almuestoleunderviisningen, og jeg er med min ærede Nabo (Steen) enig